

Ceza Muhakemesi Hukuku
Ek Pratik Çalışma No:1
Olay

Beyoğlu'nda bir büfe işleten A, aynı mahallede kiraathane işleten B'den, mahallenin haracını yeme sırasının kendilerinde olduğunu söyleyerek para talep etmeye başlar. B, bir süre para ödedikten sonra para ödemeyi reddetmesi üzerine sokak ortasında A'nın adamları C ve D tarafından tartaklanır. Durumu kolluğa haber vermek istemese de olaydan haberdar olan eşi, ertesi gün karakola giderek durumu kolluk görevlilerine bildirir. Kendisine bilgi verilen C. Savcısı işin mahiyetini araştırması hususunda kolluk amirine talimat verir. Kolluk görevlileri mahalledeki tüm esnafları dolaşarak bilgi alırlar. Görüşmelerde esnaf, birkaç aydır A ve çevresindeki gençlerin para talep ettiklerini, para vermezseler dükkanlarını yakmakla tehdit ettiklerini söylerler¹. Bu görüşmeler herhangi bir tutanağa bağlanmaz ve durum C. Savcısına bildirilir.

1. B'nin eşinin kolluk görevlilerine yaptığı bildirim ve mahalle esnafı ile yapılan görüşmelerin hukuki niteliğini tespit ediniz. Bu görüşmelerde bahsedilen suçlara ilişkin olarak C. Savcısının soruşturma başlatılabilmesi mümkün müdür?

Kolluk görevlisi ulaştığı sonuçları yazılı bir rapor halinde C. Savcısına bildirir. C. Savcısı A ve adamlarını suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçunu işlemiş olabileceklere kanaatine ulaşarak, kolluk görevlisine A'nın işyerine gidilmesini ve işyerinde bulunanların kimlik kontrolü yapılmasını ve kiraathaneye ilişkin bir gözlem yapmasını söyler. Kolluk görevlisi kiraathaneye çay içmek için gider ve içerde bulunan C'nin belindeki çıkıntının silah olabileceğini düşünerek, C'den kimliğini ve belinde ne olduğunu sorar. C'nin açıklama yapmaması üzerine beline uzanarak silahı alır. Silahın ruhsatsız olduğunu anlaması üzerine telefonla C. Savcısına bilgi verir. C. Savcısının talimatı üzerine kiraathanede araştırmaya başlanır. Yapılan araştırma sonunda kiraathanede bazıları uzun namlulu otomatik olmak üzere 20 adet silah², esnaftan alınmış senet ve çekler bulunur. A'nın adamı olduğu bilinen B ve C karakola götürülürler ve durum C. Savcısına bildirilir. C. Savcısı silahların emanete alınması, vasıf ve mahiyetlerinin tespiti için balistik inceleme yapılması amacıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğüne gönderilmesi, B ve C'nin bu işlemler tamamlanana kadar nezarethanede tutulması, A'nın nerede olduğunun araştırılması talimatlarını verir.

2. Kolluk görevlisinin kiraathanede C'nin silahını alması işleminin ve sonrasında C. Savcısının talimatıyla gerçekleştirdiği işlemlerin hukuki niteliklerini tespit ediniz? Bu işlemler hukuka uygun mudur? Açıklayınız.

Emniyet müdürlüğü tarafından yapılan balistik incelemede silahların daha önce kullanıldığı herhangi bir suç bulunmadığı, silahların 6136 sayılı Kanunun 12. Maddesi kapsamında olduğu ve miktarın vahim olduğu tespitini içeren bir rapor hazırlanır. Raporun kendisine ulaşması üzerine C. Savcısı mercie başvurarak A'nın tüm yurtta görüldüğü yerde kontrol altına alınarak huzuruna getirilmesi yönünde bir karar alır. Ayrıca kolluk amirine A'nın evinde A'nın bulunabilmesi ve suçla ilgili delillerin elde edilmesi için araştırma yapılması talimatını verir. A'nın evine giren kolluk görevlileri kapıyı açan A'nın eşinden eve girmek için izin isterler. Eşin izin vermesi üzerine eve girerler ve araştırma işlemine başlarlar. Ancak herhangi bir delil elde edemezler ve A'nın evde olmadığı anlaşılır.

3. C. Savcısının A'nın görüldüğü yerde kontrol altına alınmasına ilişkin talebi ne anlama gelmektedir. Bu karar hangi merci tarafından verilmiştir. A'nın evinde eşinin müsaadesiyle gerçekleştirilen işlemin hukuki niteliğini tespit ediniz. İşlem hukuka uygun mudur? Açıklayınız.

Ancak işlem sırasında kolluk amiri, A'nın açık bilgisayarından maillerine bakmak ister. Eşinin izin vermemesi üzerine kolluk amiri daha önce bilmiş suçları bürosundaki tecrübesini de kullanarak mail şifresini kırar ve A'nın maillerinden çıktılar alarak C. Savcısına sunar. Maillerde A'nın Bulgaristan'da yaşayan kardeşi E ile silah ticareti hususunda haberleştiği öğrenilir. C. Savcısı bu biçimde mailleri kullanmak imkanlarının olmadığını, bunun için karar alınması gerektiğini belirterek, mercie başvurur ve A'nın e mail adresini belirterek mail sunucusunun bulunduğu şirketten istenmesine karar verilir. Şirket genel müdürü bu kararı uygulamadığı gibi mail sunucularının bulunduğu yeri de bildiremeyeceğini söyler. Genel müdürün yetkili merci kararı ile cezaevine konması üzerine sunucusunun yerini söyler ve mail içerikleri elde edilir.

4. Kolluk amirinin mail şifresini kırarak A'ya ait mail adresine girmesi ve mailleri elde etmesi işlemi ve bu işleme ilişkin C. Savcısının açıklamasını değerlendiriniz. C. Savcısının mailleri elde etmek amacıyla başvurduğu yol nedir? Kısaca açıklayınız. Mail sunucusu şirket genel müdürünün cezaevine konması işleminin hukuki niteliğini tespit ediniz? Elde edilen maillerin delil olarak kullanılabilmesi mümkün müdür?

Nezarethanede tutulan C ve D, 24 saatlik sürenin dolmasının ardından C. Savcısı tarafından yaralama, tehdit, suç işlemek için kurulmuş örgüte üye olmak ve silah kaçakçılığı suçlamaları ile tutuklamaya sevk edilirler ve talep kabul edilir. C. Savcısı C ve D'nin müdafisi M'nin dosyadan örnek almak istemesi üzerine, örgütlü suçlarda örnek vermesinin mümkün olmadığını söyler. Elde edilen silahları veya balistik raporu görme talebi de reddedilir.

5. C. Savcısının müdafinin dosyayı inceleme ve örnek alma, silahları ve balistik raporu görme taleplerinin ret gerekçesi yerinde midir? Cevabınız olumsuzsa C. Savcısının bu durumda nasıl hareket etmesi gerektiğini belirtiniz. Müdafisi bu işleme karşı herhangi bir yola başvurabilir mi? Kısaca açıklayınız.

C. Savcısı soruşturmasını tamamlayarak şüpheliler A, C, D ve E hakkında suç işlemek için örgüt kurmak, silah kaçakçılığı ayrıca E dışındaki şüpheliler için yaralama ve tehdit suçlarından düzenlediği iddianameyi İstanbul Ağır Ceza Mahkemesine sunar. Ayrıca C. Savcısı hazırladığı iddianameyi şüphelilere ve elde bulunan adresleri ile müdafilerine de tebliğ eder. İddianameyi kabul eden Mahkeme, iddianamenin tebliğ edildiğini de görerek birkaç gün sonrasında duruşma gününü belirler ve tutuklu bulunan sanıklar C ve D'nin cezaevinden getirilmesi yönünde talimat yazar. Belirlenen duruşma günü hazır bulunanların yoklamasında müdafisi M'nin henüz gelmediği fark edilir. M, Mahkeme kalemini arayarak yolda olduğunu ancak trafik yüzünden gecikeceğini söylese de duruşmaya başlanır. Sanıkların sorgusu sırasında M duruşma salonuna girerek, duruşmanın tekrarlanmasını talep eder. Ancak bu talebi kabul görmez. Sanıklar C ve D, cezaevinden gelmek istemediklerini, kolluk tarafından zorla getirildiklerini söyleyerek susma

¹ TCK m. 86/1: "Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur." TCK m. 106 "Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehditte ise, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur; TCK m. 148/1 "Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek veya cebir kullanarak, bir malı teslimine veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

² 6163 sayılı Kanun m. 13: "Ateşli silahın, bu Kanun'un 12 nci maddesinin dördüncü fıkrasında sayılanlardan olması ya da silah veya mermilerin sayısı veya nitelik bakımından vahim olması halinde beş yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beşyüz günden beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur." m. 12: "Her kim ülkeye sokulmuş ve ülkede yapılmış olan ateşli silahları veya mermileri bir yerden diğer bir yere taşır veya yollar veya taşımaya bilerek aracılık eder, satar veya satmaya aracılık ederse veya bu amaçla bulundurursa beş yıldan oniki yıla kadar hapis ve beşyüz günden beşbin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır"

haklarını kullanmak istediklerini beyan ederler. Duruşmaya katılan C. Savcısı, söz alarak sanıkların örgüt lideri A'ya sormadan tuvalete bile gidemeyeceklerini, susmalarının nedenin esasen bu olduğunu söyler. Bunun üzerine Mahkeme başkanı, C. Savcısını bu biçimde açıklama yapmasının hukuka aykırı olduğunu söyler ve duruşmaya ara vererek durumu C. Başsavcısına bildirir.

6. İddianamenin sanıklara tebliği ve bu tebliğ üzerine Mahkeme tarafından duruşma gününün belirlenmesi işlemi hukuka uygun mudur? M hazır bulunmaksızın mahkeme duruşmaya başlayabilir mi? Duruşmada bulunan C. Savcısının açıklamalarını ve Mahkeme başkanının gerçekleştirdiği işlemi değerlendiriniz. C. Savcısının beyanlarına karşı M'nin başvurabileceği bir yol var mıdır? Bu beyan C. Savcısı değil de üye hakimlerden birisi tarafından yapılsaydı cevabınız ne olurdu?

Sanıkların sorgusunun ardından dosyada bulunan belgeler okunur. Sanıklar müdafisi M, İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından hazırlanan balistik raporunun hukuka ve gerçeğe aykırı olduğunu, hazırlayan kurum itibarıyla objektif ve tarafsız olamayacağını, ayrıca yetki aşılarak hazırlandığını, elde edilen silahların bir bölümünün antika nitelikte ve kullanılamaz olduğunu belirterek, yeniden tarafsız bir kurumdan rapor alınmasını talep eder. Ancak mahkeme başkanı, kendisinin de silaha merakından söz ederek silahları bizzat duruşma hazırlığı sırasında incelediğini, silahların hepsinin işler silahlar olduğunu beyan eder. Diğer üyeler ise silahtan anlamadıklarını ancak mahkeme başkanının silah konusundaki uzmanlığına güvendiklerini söylerler.

7. İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından hazırlanan balistik raporun hukuki niteliğini tespit ediniz. M'nin bu rapora karşı açıklamalarını değerlendiriniz. Mahkeme başkanı tarafından duruşma hazırlığı evresinde silahları incelediği, silahların işler olduğu şeklindeki beyanlarını ispat teorisi ilkeleri çerçevesinde değerlendiriniz.

Mahkeme duruşmanın bittiğini açıklar ve müzakereden sonra hükmünü açıklar. Sanıklar hakkında tehdit ve yaralama suçlarından açılmış davanın dava koşulu bulunmadığından düşürülmesine; yağma suçundan sanıkların beraatına, silah kaçakçılığı suçundan tüm sanıkların ayrı ayrı 12 şer yıl hapis cezası ile cezalandırılmalarına, suç işlemek için örgüt kurmak suçundan A ve kardeşi 'nin 4 er yıl; C ve D'nin ise örgüte üye olmak suçundan 2 şer yıl hapis cezası ile cezalandırılmalarına karar verilir. Hükme karşı C ve D'nin müdafisi M Bölge Adliye Mahkemesine (BAM) başvurur. B'nin eşi de yaralama suçundan sanıkların beraat ettiğini gazetelerden öğrenerek Mahkemeye bir dilekçe sunar ve eşi B'yi döven kişilerin mahkûm edilmesi gerektiğini ileri sürer. Mahkeme B'nin eşinin başvurusunu ret ettikten sonra dosyayı incelemeyi BAM'a gönderir. C ve D hakkında yapılan ön inceleme sonucunda BAM, hükmün hukuka aykırı delile dayandığı sonucuna ulaşır ve hükmü bozar. Dosya tekrar kendisi önüne gelen İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi başkanı bozmaya karşı direnme kararı verilmesi gerektiği yönünde oy kullansa da, diğer üyelerin oyları ile yeniden yargılama yapılır ve yargılama sonunda ilk hükümlerle aynı sonuca ulaşılır. Bu karara karşı da BAM'a başvurusunda bulunulur ancak bu defa BAM hükmü hukuka uygun bulur.

8. Mahkemenin yaralama ve tehdit suçlarından verdiği düşme kararını değerlendiriniz. Karar hukuka uygun mudur? Mahkeme fiilin yağma suçunu oluşturduğu gerekçesi ile yağmadan hüküm kurabilir mi? B'nin eşinin kanun yolu başvurusu ve başvurunun reddine ilişkin mahkeme kararını değerlendiriniz. B'nin eşi bu karara karşı nasıl bir yol izleyebilir. Mahkeme başkanının direnme kararı verilmesi yönündeki görüşü yerinde midir?

İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin ikinci hükmünün hukuka uygun olduğu yönündeki BAM kararına karşı C ve D'nin müdafisi hükmün Yargıtay tarafından incelenmesi talebinde bulunur. Yargıtay, örgüte üye olmak suçundan verilen karara karşı yapılan başvuruyu usulden reddeder. Diğer hüküm bakımından yaptığı incelemede ise silahlar üzerinde yapılan balistik incelemenin yerinde olmadığı ve Adli Tıp Kurumu Balistik İhtisas Dairesinde inceleme yapılmaksızın hüküm verilmesinin hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile kanun yolu başvurusunu esastan kabul eder.

9. Kanun yolu başvurusunun esastan kabulü ne anlama gelmektedir. Bu karar sonrasında kararının hukuka aykırı olduğu tespiti yapılan merci ne şekilde hareket edebilir. Açıklayınız.

Hükmün kesinleşmesinden bir süre sonra E, Türkiye'ye girerken yakalanır. Hakkında kesinleşmiş toplam 16 yıl mahkûmiyet olduğu gerekçesi ile cezaevine konur. Ne karardan ne de yargılamadan haberdar olmadığını söyleyen E, Adalet Bakanlığına bir dilekçe göndererek mağduriyetinin giderilmesini ister.

10. E hakkında verilen mahkûmiyet kararını değerlendiriniz. E'nin başvurusu üzerine Adalet Bakanlığının başvurabileceği bir yol var mıdır? Anlatınız.

Metin Soruları

1. Ceza Muhakemesi Kanununda öngörülen uzman mütalaasının hukuki niteliğini, kapsamını ve dinlenilme usulünü anlatınız.
2. Ceza Muhakemesi Kanununda öngörülen hüküm çeşitlerini nelerdir. Her birini kısaca belirtiniz